

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Debitum copulæ, num. 20.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

was seminare: jam, si ipsa uxor in eisbus petit creditor debitum pecunie, easu nondum seminavit, irritataq; satis est, potestne se provocare ad seminandum? respondeo, neutiquam id concedo; solum, si sequatur suo naturali fluxu, sine consensu, seminatio, ipsa non erit in culpa; at, si se provoget, qua ratione à culpa liberabitur?

Semine enim viri in utero non existente, suum semen non emitteretur ad generationem adjuvandam, sed ad libidinem explendam. Huic ergo mulieri author sum, ut nec petat, nec reddat, si id inconveniens imminere praevidet; potest enim non reddere, hoc periculo imminentे; ipsa enim ad hanc redditionem ea circumstantia infectam nunquam se obligavit.

20. Debitum copulae. Conjugi non adultero, quamvis excommunicato min serio petenti, etiam semel negare, n̄ vel differre conjugale debitum, per se mortale est, ex tripli capite, idque etiam dote o non soluta: quia conjugi negatur, quod suum est; quia ex negatione exoriuntur discordiae, quia sere semper adest periculum incontinentiae in conuge petente. Sunt tamen hujus rigoris ordinariæ exceptiones decem:

min. Cœfr. de mat. diff. 3. p. 4. §. 70. n. 10. n. Idem ib. §. 1. n. 5. contra Pont. li. 10. de matr. c. 2. nu. 2. dicentem, semel aut iterum negare, non esse mortale. o San. li. 9. de matr. diff. 5. n. 1.

21. Prima, quando precibus & blanditijs vir petit, p̄ vel ita remisit, ut facile deficiat; tunc enim non videtur graviter offendit ex negatione, nam etiam quando solis preci-

cum possit serio, judicatur, non ferre graviter dilationem solutionis; semper intellige, si absit periculum incontinentiae, & nisi ex verecundia quis non auderet aliter exigere.

p Corneio. & Ochag. apud Dian. p. 5. tr. 5. re. 14. & tr. 14. ref. 17. fi.

22. Secunda; quando eodem semoto periculō, raro uxor q denerat. Quare si quinques soleat vir petere in mense uno, potest uxor semel non correspondere, ut etiam potest matutinæ petitioni, sero ad vesperam debitum reddere: ratiō utrinque dīcti est, quia non existente in continentiae periculo in petente, levis utraque dīcta negatio judicanda est. Quid si nimis crebro vir petat? Respondeo, sane negare licet potest, si absit incontinentiae periculum, quia mulier ad o dinarium communemque modum e obligavit, non ad superfluum; qualiter tamen sit istud superfluum, difficile est dimetiri, nec alio modo, nisi iudicio prudentis, spectata zate, viribus, sanitate conjugum, erit expendum, q Idem ib.

23. Tertia, quando conjux negat, ob multitudinem r prolis, quam sustentare nequit: sicuti enim in alijs debitis magna incommoditas excusat à solutione, ita hic. Semper tamen, ut nimis sepe dictum est, secluso periculo incontinentiae. Quo item secluso, posse conjuges convenire, ut non exerceant copulam, ne onerentur filijs, mihi dubium non est.

r Sol. cit. Nav. apud Laym. li. 5. tr. 10. p. 3. c. 1. n. 16. contra Cœfr. l. c. 9. 10. n. 9.

24. Q. 48

24. Quarta, quando negat sⁱ pro- datum fuit absolute, licet propter il- lumen extrinsecum finem deliberan- di. Post consummationem matrimonij quocumque tempore factam, semper deinde reddere oportebit, quia non est amplius religioni locus.

^a u. c. ex publico, de connio. conjug. l.
Sanc. li. 2. de matr. diff. 22. x Prap. iii.
3. p. q. 5. do. 6. nu. 47. apud Dian. p.
2. i. 4. ref. 133. faves Sanc. l. c. nu. 16.
contra Coninch. de Sacram. d. 26, dñ. 4.
concl. i. n. 46.

25. Quinta, quando negat sⁱ pro- datum fuit absolute, licet propter il- lumen extrinsecum finem deliberan- di. Post consummationem matrimonij quocumque tempore factam, semper deinde reddere oportebit, quia non est amplius religioni locus.

^b Sancb. lib. 9. de matr. diff. 24. per totam.

Sed quid, si sit periculum inconti- nentia, obligarisne cum tuo sanitatis periculo conjugi copulam tunc con- sedere? Respondeo, non obligaris: et quia alia via fibi consulere potest conjux.

^c Coninch. Laym. alijq. apud Castrop. diff. 3. de matr. p. 4. 9. 10. nu. 4. adde Praposi. 3. p. q. 6. de matr. dñ. 5. n. 14.

25. Quinta, in primo bimestri, post initium matrimonij verbis de præ- senti, non obligantur conjuges, red- dere debitum, quo consumetur ma- trimonium, quia per sacros Canones quando certi sunt conjugati, nullum ^d in illis duobus mensibus, dum est inter se adesse dirimens impedimen- matrimonij solum ratum, & non tum, nam propterea ij sequentes hanc consummatum, possunt deliberare de opinionē possent sine peccato copulari. religione assumenda. Quod si certi a Sanc. li. 3. de matr. d. 11. n. 3. alijq. sint, senolle esse Religiosos, x adhuc apud ipsum, b Sotus, Ledesma, Rod. alijq. non obligantur reddere, quia illa- quoscit. Dian. p. 9. tr. 8. ref. 19. nimus non tollit jus, quod habent in 27. Septima; ei, qui emisit vo- zoto eo bimestri, quod quidem jutum casitatis, & ei qui contraxit aff.

26. Sexta, posse licet conjugem ne- gare debitum petenti, ante benedictio- nes Ecclesiz, notant probabiliter ali- qui. Ratio est, quia probabilis cen- setur opinio docens, copulam conju- galēm ante dictas benedictiones pecca- tum esse veniale: hoc ergo velle evi- tare, non se copulando, licebit conjugi.

Petenti vero ante denuntiationes (^e quando matrimonium ante illas con- tractum de præsenti rite fuit) multa certius est, posse debitum denegari: quia consummare matrimonium ra- tum, non præmissis denuntiationibus esse mortale, ex Tridentino colligit a probabiliter Sanc.

Velle autem mortale peccatum evitare, non licet solum, sed debet. Non inficior inte- rim, alios putare, b non esse mortale. matrimonium, quia per sacros Canones quando certi sunt conjugati, nullum ^d in illis duobus mensibus, dum est inter se adesse dirimens impedimen- matrimonij solum ratum, & non tum, nam propterea ij sequentes hanc consummatum, possunt deliberare de opinionē possent sine peccato copulari. religione assumenda. Quod si certi a Sanc. li. 3. de matr. d. 11. n. 3. alijq. sint, senolle esse Religiosos, x adhuc apud ipsum, b Sotus, Ledesma, Rod. alijq. non obligantur reddere, quia illa- quoscit. Dian. p. 9. tr. 8. ref. 19. nimus non tollit jus, quod habent in 27. Septima; ei, qui emisit vo- zoto eo bimestri, quod quidem jutum casitatis, & ei qui contraxit aff.

affinitatem cum suo conju^{ge} ex ince-
stui, posse alterum conjugem negare
debitum, innui supra nu. 12. Sed ad-
verte, si tu consenisti voto, vel ince-
stui, non solum te non teneri reddere
debitum, sed nec posse petere, quia
per consensum datum ad vovendum,
renunciasti aa juri petendi, & per
consensum ad incestum, incurristi bb
etiam tu in poenam non petendi de-
bitum, ut ibidem insinuavi.

aa Lay. lib. 5. tr. 10. 3. p. c. 1. n. 12.
C 15. fin. bb Sanc. li. 9. de matr. d.

27. n. 3.

28. Octava: non peccare uxorem, in-
nolentem reddere debitum, dum ipsa
est in suis menstruis, probabiliter do-
cet cum alijs Bonacina: c quia tunc
esset peccatum veniale copula, ob dif-
ficultatem retentionis semenis &c.

c Bonac. de matr. qu. 4. p. 4. n. 10.

29. Nona: an amenti debeat sanus
conjux debitum reddere? De tota hac
re bb habe summatim hæc tria.

bb Sanc. li. 9. mat. d. 23.

Primo, si uterque eonjux sit omni-
no amens, vel raro habens lucida ra-
tionis intervalla, sunt separandi, pro-
pter damnum prolis, forte futuræ fine
parentum educatioue. Quod si sunt
soluni stolidi (tonsi) non sunt separan-
di, quia utcumque habebitur educa-
tio.

Secundo, si solus vir est amens,
potest uxor sana cum eo copulari.
quia non erit damnum prolis, cum
hæc habitura sit matrem educantem.
Sed per se non obligatur reddere debi-
tum, quia petitio amentis non est a
stus humanus, cui uxor debeat re-

spondere. Per se, inquit; nam si
ad sit periculum incontinentiae conju-
gis amentis, obligabitur (ait Sanch.)
occurtere huic periculo, debitum red-
dendo. Sed, o te, amice lector, ut
expendas, hoc periculum non fore, ni-
per materia; nam incontinentia a-
mentis non est culpa. Facilius ergo
dic, obligari tunc uxorem, propter
periculum dispersionis semenis sui vi-
ri, cum frustratione generationis, cui
ipsa uxor potest consulere, recipiendo
in se maritale semen.

Tertio, si sola uxor est amens, vir
potest cu^m ea conjungi, quando amen-
tia non est furiosa, unde non sit peri-
culum abortus, quia proles jam habe-
bit patrem educantem. Cum autem
ad est ejusmodi periculum, non po-
test, quia cooperaretur ad faciendum
abortum.

30. Decima: dubius de suo matri-
monio, vel de impedimentis, an pos-
sit petere, vel an debeat reddere, dixi
satis superque in superioribus. ee
ee lib. 1. in dec. c. 3. §. 7. v. matr. C
v. dispensatio.

31. Sed redeamus ad cæteta, que
pertinent ad debitum copulæ. Debi-
tum, ni melius dicam, indebitum pe-
ttere, vel reddere intra vas præposte-
rum, esse peccatum contra naturam,
superius docuimus. Quid, copulam
incipite in præpostero, sed animo con-
sumandi in naturali, & re ipsa sic con-
sumando.

Respondeo, adhuc esse mortale: ita
Sanchez, f & Bonacina, g contra Na-
varrum. h Ratio siox dicetur, nu-
mero sequenti.

f Sane.

Esane. li. 8. matr. disp. 17. nn. 4. 5. rectam rationem, excedens alias deo-
Bonac. de matr. l. c. p. 17. nn. 12. h dinationes in materia luxuriae, ut con-
Navar. de pen. cons. 4. apud Dian. p. 2. stitutat novam luxuriæ speciem inno-
tr. 17. ref. 37.

32. Quid, perficere genitalia in
superficie vasis præposteri? Respon-
deo, adhuc esse mortale. Ita Pontius,
i & Castropalatus l contra Sanchez,
m quæ sententia Sanchez in aliquibus

codicibus Lugduni anno 1621. im-
pressis est deleta, illam tamen assert
Tancredi n contra Texedam: Ratio
hujus, & præcedentis resolutionis est,

quia, in præcedente casu, est certa in-
choatio peccati contra naturam: in
hoc, quia tactus tam vicinus vasi præ-
postero prohibito, videtur conjugibus
etiam ipse prohibitus; & certe quoad
proxim. cum semper ille tactus fiat ex
affectu ad locum præposterum, semper
erit, saltem ex affectu, mortalis. Idem
puto in casu, de quo nuper interro-
gatus fui, hoc est, de quodam viro, qui
voluptatis gratia digitum intromitte-
bat in vas uxoris præposterum: est e-
niam affectus ad præpostoram libidi-
nem.

i Pont. lib. 10. mat. c. 17. num. 5.
Castrop. de mat. dis. 3. p. 4. §. 2. nn. 6.
n Tancredi de matr. li. 8. d. 17. §. quares
3. versu, dabit & in hoc.

33. Quid denique si genitalia intro-
mittantur in os fæminæ cum pari ani-
mo fæminandi in vase naturali? Re-
spondeo, adhuc esse mortale. Ita Fa-
gundez o contra Sanchez, p qui lo-
cus Sanchez etiam in dictis codicibus
deletus est: sed pari modo affiratur ab
eodem Tancredi ibidem. Ratio posse
est, quia id videtur adeo esse contr-

rectam rationem, excedens alias deo-
dinationes in materia luxuriae, ut con-
stitutat novam luxuriæ speciem inno-
minatam, seu ejus inchoationem: sed

certè aliqui apud Dianam loco citate
irruminationem appellant. Vide tamen,
quæ dicam inferius c. 7. §. 1. num. 3.
ubi Iex Fillucio videor sequi opinio-

o Fag. in dec. t. 2. li. 6. c. 3. nn. 19.
apud Dian. p. 6. tr. 7. ref. 7. §. Quaren-
dum. p Sanc. l. c.

Copula modus.

34. Situm variare in copula, sive
scilicet à latere, sive à tergo, sive alio
modo, dum modo conjuges uniantur
in vase naturali, est solum veniale;
quia non est nisi parva deordinatio:
quando autem adest caussa, ut si vir,
v. g. propter pinguedinem non possit
congredi, nisi retro accedit, vel quia
uxor est gravida &c. ne veniale qui-
dem est; quia matrix sufficientem se-
minis partem natura sua attrahit ad
se, atque adeo non impeditur genera-

tio, esto, certius secutura sit alio mo-
do. Conjuges enim ad certam gene-
rationem quarendam tenentur, q nom
ad certissimam.

q Pont. l. 10. c. 11. n. 3.

Copula tempus.

35. Accedere ad conjugem, dum est
gravida, vel dum est in menstruis, r
non est saltem mortale, & probabili-
ter nec veniale, quia regulariter in
gravida non est periculum abortus, &
in menstruata non appetet, unde adit
prohi-

